

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35280
Nom	Fonaments lingüístics de la logopèdia
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	12.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau de Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau de Logopèdia	7 - Fonaments lingüístics de la Logopèdia	Formació Bàsica

Coordinació

Nom	Departament
HERNANDEZ SACRISTAN, CARLOS	340 - Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació
SERRA ALEGRE, ENRIQUE NICOLAS	340 - Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació

RESUM

Els coneixements de lingüística són bàsics per al professional de la Logopèdia, i per això l'existència d'una assignatura com Fonaments Lingüístics de la Logopèdia.

Els continguts, competències i resultats d'aprenentatge d'aquesta assignatura són imprescindibles perquè els futurs professionals de la Logopèdia puguin desenvolupar la seua activitat, ja que conèixer el funcionament intern del sistema lingüístic constitueix un pas previ tant per poder avaluar les alteracions lingüístiques com per dissenyar programes d'intervenció adequats. D'aquí que l'assignatura hagi estat concebuda des dels pressupòsits de la Lingüística Clínica, establint contínues interrelacions entre la descripció dels components del sistema lingüístic i els símptomes deficitaris que poden mostrar cadascun d'ells.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els propis de l'ensenyament secundari referits a coneixements de les assignatures de llengua (bases de l'anàlisi morfològica paraules- i sintàctic- oracions-, relacions lèxiques, etc.).

COMPETÈNCIES

1203 - Grau de Logopèdia

- Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Explorar, avaluar, diagnosticar i emetre pronòstic d'evolució dels trastorns de la comunicació i el llenguatge des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Dominar la terminologia que permeta interactuar eficaçment amb altres professionals.
- Comunicar de manera oral i escrita les seues observacions i conclusions al pacient, als seus familiars i a la resta de professionals que intervenen en la seua atenció adaptant-se a les característiques sociolingüístiques de l'entorn.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- Conèixer els fonaments lingüístics de la intervenció logopèdica i diferenciar les unitats pròpies dels nivells gramaticals i pragmàtics.
- Identificar els diferents components del llenguatge i les relacions lingüístiques que pot afectar un dèficit.
- Conèixer els diferents nivells de descripció de l'estructura de les llengües catalana i espanyola.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Definir el concepte de dèficit lingüístic i les seves classificacions.

Les dades en lingüística clínica.

Poder descriure els components fonològics, morfològics, sintàctics, semàntics i pragmàtics en situacions de comunicació no deficitàries.

Poder descriure els components fonològics, morfològics, sintàctics, semàntics i pragmàtics en situacions de comunicació deficitàries.

Poder administrar, processar i interpretar les dades procedents de les principals proves diagnòstiques dels dèficits lingüístics.

Identificar components en la comunicació no verbal.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció a la Lingüística

Especificitat semiòtica de les llengües naturals. El signe lingüístic. Les ciències del llenguatge

2. Introducció a la Lingüística clínica

El concepte de dèficit lingüístic i les seues classificacions. Les dades en lingüística clínica.

3. Fonética y Fonología

Fonema i so; al·lòfon; arxifonema; tret distintiu; ordres i sèries fonològiques. La síl·laba. Trets suprasegmentals. Inventaris fonològics i fonètics de l'espanyol i el català. El dèficit fonètic i el dèficit fonològic. Tests habituals

4. Morfología

Monema, morfema, morf, exponent, *alomorfo i paraula. Tipus morfològics de llengües. Mecanismes morfològics en llengües *fusionantes. Derivació, composició i flexió. Categories morfològiques en l'avaluació de l'espanyol i català.

5. Sintaxis

Sintagma, constituent, clàusula i oració; els seus tipus. Processos sintàctics: recció, concordança i ordre. Agramatisme i paragramatisme. Proves habituals d'avaluació morfosintàctica.

6. Semántica

Conceptes semàntics: sema, semema; significat lèxic i gramatical; significat i sentit. Relacions lèxiques. Models semàntics: xarxes, proposicions i prototips. Síntomes clínics relacionats amb aquest nivell: perseveració, ecolàlia, estereotípia, parafasia semàntica, glosomania.

7. Pragmàtica

Categories de pragmàtica enunciativa: els actes de parla, el significat inferencial i els seus tipus. Categories de pragmàtica textual: coherència i superestructura; cohesió, correferència i conexidad. Categories interactives: torn, intervenció i intercanvi; la gestió de la presa de torn; la gestió temàtica. Dèficits d'abast pragmàtic. Proves habituals d'avaluació pragmàtica

8. Comunicació no verbal

Nocions de kinèsica i proxèmica. Tipus de gestos rellevants en les situacions de dèficit verbal: emblemes, il·lustradors, marcadors i adaptadors.

9. Pragmàtica textual aplicada a la logopèdia

Estratègies textuais aplicades a l'elaboració d'informes.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	90,00	100
Pràctiques en aula	30,00	100
Elaboració de treballs individuals	40,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	40,00	0
Preparació de classes de teoria	30,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	30,00	0
TOTAL	300,00	

METODOLOGIA DOCENT

En les **activitats teòriques de caràcter presencial** es desenvoluparà el temari de l'assignatura des d'una visió global i integradora, analitzant especialment els aspectes clau i de major complexitat, i fomentant en tot moment la participació de l'alumnat. Amb aquesta finalitat, es preveu una metodologia amb diferents modalitats organitzatives:

- Classe magistral, exposició i presentació dels continguts propis de la lingüística clínica
- Estudi de casos a partir de vídeos i/o transcripcions
- Seminaris monogràfics per al desenvolupament de temes concrets.

Estes activitats es complementen amb **activitats pràctiques en les sessions semanals de grup reduït**, on el professor Enric Serra (de l' àrea de Lingüística General del Dept. de Teoria dels Llenguatges i Ciències de la Comunicació) desenvoluparà la perspectiva més aplicada d'allò exposat en les classes teòriques.

També es podrà proposar als estudiants altres **tasques individuals o grupals en el temps de treball autònom**, que es tindrà en compte per a la nota final, com ara:

- - Ressenyes de les lectures bibliogràfiques
- - Recerques d'informació sobre temes relacionats amb el temari
- - Disseny de mapes o pòsters que fomenten la capacitat de síntesi
- - Treballs monogràfics sobre aspectes puntuals

S'utilitzarà la plataforma e-learning (Aula Virtual) de la Universitat de València com a suport de comunicació amb l'alumnat.

AVALUACIÓ

Classes teòriques i lectures obligatòries (70% de la qualificació)

- *Prova escrita* per avaluar les competències relatives a coneixements científics propis de la Lingüística Clínica, el domini de la terminologia, etc., adquirits a partir de classes teòriques, estudi individual, tutories o seminaris.

Este apartat és recuperable en segona convocatòria.

- Aquesta *prova escrita* inclourà, si escau, un apartat específic referit a les lectures obligatòries.

Este apartat és recuperable en segona convocatòria.

Classes pràctiques (30% de la qualificació)

- *Participació activa, assistència.*

Este apartat és recuperable en segona convocatòria.

- *Lliurament de treballs i informes sol·licitats.*

Este apartat és recuperable en segona convocatòria.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Fernández Pérez, Milagros (2006): Lingüística clínica y lenguaje infantil http://www3.unileon.es/dp/dfh/SEL/actas/Fernandez_Perez.pdf
- Gallardo Paúls, Beatriz (2002): Fronteras disciplinarias: pragmática y patología del lenguaje, <http://www.uv.es/~pauls/BGallardo2002.pdf>
- Gallardo Paúls, Beatriz (2005): Categorías inferenciales en pragmática clínica, Revista de neurología, 41 (Supl 1), 65-71.
- Gallardo Paúls, Beatriz (2006): Más allá de las palabras y su estructura: las categorías del componente pragmático, en Garayzábal Heinze, Elena (Coord.) (2006): Lingüística clínica y logopedia, Madrid: Ed. Antonio Machado, 81-196.
- Gallardo Paúls, Beatriz (2007): Cap. Introductorio de Pragmática para logopedas, Cádiz: Servicio de Publicaciones de la UCA.
- Gallardo Paúls, Beatriz y Hernández Sacristán, Carlos (2013): Lingüística Clínica. Un enfoque funcional sobre las alteraciones del lenguaje, Madrid: Arco/Libros.
- Hernández Sacristán, Carlos (2006): La unidad palabra y su significado, en Garayzábal Heinze, Elena (Coord.) (2006): Lingüística clínica y logopedia, Madrid: Ed. Antonio Machado, 197-277.
- Pruñonosa, Manuel y Serra, Enric (2005): Las formas del lenguaje, en López García, Angel y Gallardo Paúls, Beatriz (Eds.) (2005): Conocimiento y lenguaje, Valencia: Universitat.
- Veyrat, Montserrat (2001): ¿Qué es un déficit lingüístico?, Pragmalingüística, 8-9, 331-348. <http://revistas.uca.es/index.php/pragma/article/view/484/418>

Complementàries

- Almagro, Yolanda; Sánchez-Casas, Rosa M. y García-Albea, José E. (2005): "El agramatismo y su sintomatología", Revista de Neurología, 40 (6), 369-380.
- Crystal, David; Fletcher, Paul y Garman, Michael (1981): Análisis gramatical de los trastornos del lenguaje, Barcelona: Ed. Médica y Técnica, 1983. Trad. de Alberto Cardín Garay.
- Cuetos Vega, Fernando (1998): Las afasias, Barcelona: Masson.
- Hernández Sacristán, Carlos; Serra Alegre, Enric y Veyrat Rigat, Montserrat (2005): Antónimos conversos y Teoría de la Mente, en Serra Alegre, Enric y Veyrat Rigat, Montserrat (Eds.) (2005): Estudios de Lingüística Clínica. Problemas de eficacia comunicativa. Descripción, detección, rehabilitación, València: Universitat, 39-53.

- Lesser, Ruth (1978): Investigaciones lingüísticas sobre la afasia, Barcelona: Ed. Médica y Técnica, 1983. Trad. de Alberto Cardín Garay.
- López García, Ángel (2007): Sinonimia y circuitos neuronales, en Serra, Enric (Ed.) (2007): La incidencia del contexto en los discursos, València/New York: UVEG/CUNY, 37-53.
- Rosell Clari, Vicent y Hernández Sacristán, Carlos (Coords.) (2014): MetAphAs. Protocolo de Exploración de Habilidades Metalingüísticas Naturales en Afasia, València: Nau Llibres.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. CONTINGUTS

Es mantenen els continguts plantejats inicialment en la guia docent.

2. VOLUM DE TREBALL I PLANIFICACIÓ TEMPORAL DE LA DOCÈNCIA

Es manté el volum de treball que apareix en la guia docent de l'assignatura.

3. METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura seguirà un model híbrid de docència semipresencial.

Les classes teòriques, d'acord amb el que s'estableix per a tota la titulació, s'impartiran de manera no presencial. Els materials seran posats a la disposició de l'alumnat a través de l'Aula Virtual i les classes s'impartiran de manera síncrona d'acord amb l'horari de classes establert per la facultat.

Les classes pràctiques seran presencials. En el cas en el qual les condicions sanitàries així ho requereixen, les sessions de pràctiques s'adaptaran al format en línia i s'estendran el temps que determine la Comissió Acadèmica de Títol d'acord amb les directrius que es reben des de Rectorat, impartint-se de manera síncrona d'acord amb l'horari de classes establert per la facultat i utilitzant materials dissenyats per a l'aprenentatge no presencial a través dels recursos d'aula virtual.

Les tutories es realitzaran a través del correu electrònic institucional de la Universitat de València. En cas de considerar-se convenient, es podran realitzar tutories per videoconferència a l'entorn de l'Aula Virtual.

4. AVALUACIÓ

L'avaluació combinarà l'avaluació contínua i l'avaluació mitjançant prova final.

- Pràctiques (40%). Els estudiants realitzaran un dossier personal amb les pràctiques que es realitzen setmanalment amb el professor a l'aula. Aquest dossier s'haurà d'entregar de manera escrita en la data proposada pel professor.
- Prova final primer quadrimestre (30%). Els estudiants contestaran a unes preguntes aplicades sobre el temari en la data establida en el calendari d'exàmens de la facultat el mes de gener.

- Prova final segon quadrimestre (30%). Els estudiants contestaran a unes preguntes aplicades sobre el temari en la data establida en el calendari d'exàmens de la facultat el mes de juny.

Per a poder fer una mitjana de, els estudiants hauran de superar el 40% de cada apartat.

Les proves finals se celebraran d'acord amb el règim que determinen els acords del Consell de Govern vigent a cada moment. En el cas que les circumstàncies sanitàries impediren la realització de proves d'avaluació presencials, aquestes s'articularan per mitjà de l'aula virtual.

5. BIBLIOGRAFIA

Es manté la bibliografia recomanada que apareix en la guia docent de l'assignatura. Aqueixa bibliografia és accessible en línia per als estudiants.

S'afigen els enllaços *url a diversos materials per a facilitar l'accés a la bibliografia recomanada als estudiants.